
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:6

Angående lagen om Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:108 som innefattar förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan avskaffas. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Motionens förslag

Motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl., Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska avskaffas.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:108 i Ln 2014:15y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan trädde i kraft den 1 januari 2000. Förslag om en ramlagstiftning för Svenska kyrkans del framfördes först i den s.k. ERK-utredningens betänkande *Ekonomi och rätt i kyrkan* (SOU 1992:9). Den föreslagna modellen för reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan vid en relationsförändring fördes, efter ett positivt remissutfall, vidare av Kyrkoberedningen i dess betänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42).

I regeringens proposition *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan* (prop. 1995/96:80), som ledde fram till riksdagens principbeslut om kyrka-stat-reformen, togs fasta på den modell för lagstiftning som tidigare presenterats. Som motiv för en särskild lag för Svenska kyrkan åberopades att staten skulle medverka till att Svenska kyrkans karaktär och identitet bevarades. Mot att införa en enda gemensam lag för alla trossamfund anfördes att Svenska kyrkan skulle få en alltför stor tonvikt med en sådan lag i beaktande av de frågor vilka krävde en reglering. När regeringen därefter lade fram propositionen *Staten och trossamfunden, bestämmelser*

om Svenska kyrkan och andra trossamfund (prop. 1997/98:116) med förslag till slutlig reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan byggde det på en lag med bestämmelser gemensamma för alla trossamfund och en lag med särskild reglering av Svenska kyrkans förhållanden.

Regeringen konstaterade bl.a. följande. Det nuvarande förhållandet mellan Svenska kyrkan och staten är resultatet av en lång historisk utveckling där skilda principiella utgångspunkter spelat större eller mindre roll för skeendet. Den långa gemensamma historien motiverar att staten genom en särskild lag anger de ramar inom vilka Svenska kyrkan även i fortsättningen ska verka.

Regeringen konstaterade också att 1995 års principbeslut utgör en kompromiss mellan å ena sidan nödvändigheten att ta hänsyn till Svenska kyrkans särställning på grund av den långa historiska utvecklingen och den stora andelen tillhöriga samt å andra sidan önskemålet om att öka jämställdheten mellan trossamfunden.

Tidigare behandling av motioner i kyrkomötet

Kyrkomötet 2001 behandlade en motion med den huvudsakliga innebörden att lagen om Svenska kyrkan skulle upphävas (M 2001:30). Kyrkomötet avslag motionen på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2001:1). Utskottet motiverade sitt förslag till avslag med att lagen om Svenska kyrkan skulle ses som en av flera delar i det reformpaket som den förändrade relationen mellan staten och Svenska kyrkan utgjorde och att det inte var möjligt att bryta ut delar ur detta utan att det kunde få återverkningar på andra delar.

Vid kyrkomötet 2009 behandlades en motion med förslag om att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett avskaffande av lagen om Svenska kyrkan och att tillämpliga delar istället skulle överflyttas till lagen (1998:1593) om trossamfund och kyrkoordningen. Även denna motion avslags av kyrkomötet på Kyrkorättsutskottets förslag (M 2009:46, Kr 2009:5), med i huvudsak samma motivering som motionen från 2001. Kyrkorättsutskottet anförde vidare att då nuvarande reglering inte varit till förfång för kyrkans verksamhet ska kyrkan inte ta initiativ till någon förändring.

Kyrkomötet behandlade 2012 en motion om att ersätta lagen om Svenska kyrkan med ett ”konkordat”. Motionen avslags på förslag av Kyrkorättsutskottet med motiveringen att det inte hade inträffat något sedan år 2009 som medförde en förändrad inställning i frågan (M 2012:29, Kr 2012:2).

Den senaste behandlingen av frågan ägde rum vid kyrkomötet 2013 där det i en motion föreslogs att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan skulle upphöra och tillämpliga delar istället överflyttas till lagen om trossamfund och kyrkoordningen. Kyrkomötet avslag motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet (M 2013:77, Kr 2013:7) med hänvisning till att de skäl som tidigare uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller.

Efter relationsändringen har även ett antal motioner väckts i Sveriges riksdag, med krav om att lagen om Svenska kyrkan ska avskaffas. Samtliga sådana motioner har avslagits av riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan utgör en viktig del i den överenskommelse som träffades mellan Svenska kyrkan och staten inför de ändrade relationerna och innehåller sådant som är väsentligt, ur både kyrkans och statens synpunkt, för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär. I likhet med vad Kyrkorättsutskottet anfört vid kyrkomötets tidigare behandlingar av frågan år 2001, 2009, 2012 och 2013 menar utskottet att det är olämpligt att bryta ut och förändra en fundamental del i denna helhet som principöverenskommelsen utgör. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Motionen ska därför avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Vi instämmer i utskottets förslag om avslag på motion 2014:108 på grund av att frågan är av sådan dignitet att den kräver ytterligare beredning. En sådan översyn kan komma att beröra många områden vad gäller Svenska kyrkans relation till staten.

Däremot anser vi att Svenska kyrkan aktivt måste förbereda sig på en utveckling där dess offentlighetsliga ställning blir liknande den som gäller för andra registrerade trossamfund.

Under de år som gått sedan relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades har staten ensidigt fattat beslut som i ett längre perspektiv riskerar att göra lagen om Svenska kyrkan obsolet. Exempel på detta är frågorna kring folkbokföring, nationellt enhetlig begravningsavgift och rätten till tjänstledighet i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Vidare anser vi att Svenska kyrkan bör välkomna och eftersträva en utveckling där den utan inblandning från staten själv får definiera sig som kyrka och trossamfund. Svenska kyrkan måste få bestämma över sina egna inre angelägenheter och stå på egna ben.

Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos

Särskild mening

Vi instämmer i det särskilda yttrande som lämnats av Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos.

Georg Lagerberg, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist och Hans Weichbrodt

---

Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:108

Läronämnden hänvisar till sitt yttrande Ln 2013:14y:

I överensstämmelse med yttrande Ln 2012:10y anför Läronämnden:
”Läronämnden menar att kyrkans relation till staten har läromässiga
implikationer. Denna relation kan rättsligt regleras på olika sätt.”

Uppsala den 26 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.